

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ. (Α΄ ΟΜΑΔΑ)

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Σάββατο 3 Ιανουαρίου 2015

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το αόρατο χέρι της τεχνολογίας

Όταν ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος συναρμολογούσε το 1439 την πρώτη τυπογραφική πρέσα, δεν ήξερε ότι θα άλλαζε τον κόσμο. Δεν το ήθελε καν. Το έκανε για να κερδίσει χρήματα και πιθανότατα για να αποπληρώσει τους επενδυτές που του χρηματοδότησαν ένα προηγούμενο ανόητο εγχείρημα. Εκείνη την εποχή έφτιαχνε καθρέφτες από στυλβωμένο¹ μέταλλο που είχαν τη «μαγική» ιδιότητα να αντανακλούν το αόρατο ιερό φως από θρησκευτικά λείψανα. Η επιχείρηση έπεσε έξω διότι η μεγάλη συλλογή σκηνωμάτων του Καρλομάγνου, που ήταν να εκτεθεί στο Άαχεν της Γερμανίας το 1439, αναβλήθηκε λόγω πλημμυρών και ο Γουτεμβέργιος έπρεπε να βρει κάτι άλλο για να αποζημιώσει τους επενδυτές του.

Η «απελευθέρωση της γνώσης από τα μοναστήρια», όπου αναπαράγονταν χειρογράφως μόνο όσα έργα κρίνονταν αρκούστως «ιερά», είναι εκ των υστέρων αποτιμήσεις της γουτεμβέργιανής επανάστασης. Η τυπογραφία ήταν το καύσιμο της Αναγέννησης. Δημιούργησε τη μαζική παιδεία. Βοήθησε να κυριαρχήσει η επιστήμη έναντι των θρησκευτικών προλήψεων, παρά το γεγονός ότι η Βίβλος ήταν το πρώτο βιβλίο που τυπώθηκε (πάλι για εμπορικούς λόγους: είναι το απόλυτο best seller όλων των εποχών). Η ίδια η Εκκλησία δεν κατάλαβε ποτέ πόσο διαβρωτικός ήταν για την ισχύ της ο εκδημοκρατισμός της γνώσης που έφερναν τα τυπογραφεία: τα στήριζε δίνοντας μαζικές παραγγελίες για συγχωροχάρτια. Πάλι για εμπορικούς λόγους...

Όπως κανείς δεν μπορούσε να ξέρει τον 15ο αιώνα πού θα οδηγούσε η λύση του Γουτεμβέργιου (για να αποπληρώσει τους επενδυτές του), έτσι και σήμερα δεν μπορούμε να φανταστούμε πού οδηγεί τις κοινωνίες μας η νέα τεχνολογία. Βεβαίως είμαστε περισσότερο υποψιασμένοι από τότε.

Η ιστορία της επιστήμης και της τεχνολογίας επιτρέπει τουλάχιστον να καταλάβουμε ότι ο κόσμος αλλάζει συθέμελα, εξαιτίας διάφορων τεχνολογικών εργαλείων που κρατάμε στα χέρια μας: ένα κινητό τηλέφωνο σήμερα έχει μεγαλύτερη υπολογιστική ισχύ απ' όλους τους υπολογιστές που χρησιμοποίησε το 1969 η NASA για να στείλει τον άνθρωπο στο φεγγάρι. Εκτός αυτού, η διείσδυση των νέων τεχνολογιών στην κοινωνία γίνεται πολύ ταχύτερα από ποτέ. Πριν από δέκα χρόνια δεν υπήρχε το Facebook. Το 2008 είχε 100 εκατομμύρια χρήστες. Τον Μάρτιο του

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2015
Α΄ΦΑΣΗ

E_3.ANEΛ3Γ(ε)

2013 έφτασε το 1,2 δισεκατομμύριο χρήστες. Για να έχει ηλεκτρικό το 10% του πληθυσμού των ΗΠΑ πέρασαν 39 χρόνια· για να συνδεθεί στο Internet 8 χρόνια και για να αποκτήσει tablet 2,5 χρόνια. Για να φτάσει το τηλέφωνο από το 10% στο 40% του πληθυσμού απαιτήθηκαν 39 χρόνια· για να έχει smartphone το 40% των κατοίκων των ΗΠΑ χρειάστηκαν 3 χρόνια.

Η διάχυση αυτών των εργαλείων αλλάζει -πολλές φορές χωρίς να το αντιλαμβανόμαστε- τον τρόπο που δουλεύουμε, επικοινωνούμε, μαθαίνουμε, φλερτάρουμε κ.λπ. Αλλάζει συμπεριφορές παρανόμων· σήμερα η διείσδυση σε μια τράπεζα δεδομένων μπορεί να αποδειχθεί πιο αποδοτική από τη ληστεία μιας κανονικής τράπεζας. Αλλάζει η δομή ισχύος δεν είναι μικρό πράγμα να βλέπει κανείς τον πρόεδρο μιας υπερδύναμης να κάνει διάγγελμα εναντίον μιας μικρής ομάδας hackers των Wikileaks που δημοσιοποίησαν τις αναφορές στρατιωτικών και διπλωματών των ΗΠΑ. Αλλάζει ο τρόπος παραγωγής υπηρεσιών και προϊόντων που έχει διασπαρεί σε κάθε γωνιά της οικουμένης. Αλλάζουν οι σχέσεις ιδιοκτησίας στους προσοδοφόρους πληροφοριακούς τομείς, αλλά και η έννοια της ιδιοκτησίας καθαυτή· ένα χωράφι, ένα εργοστάσιο μπορεί να οριστεί και να προστατευτεί, μια πολύτιμη πληροφορία ή ιδέα όχι.

Κανείς δεν ξέρει πώς θα καταλήξει ο νέος τεχνολογικός μας κόσμος. «Η πρόβλεψη είναι δύσκολη. Ειδικά για το μέλλον», είχε πει ο μεγάλος Δανός φυσικός Νιλς Μπορ. Είναι εντυπωσιακό ότι παρ' όλες αυτές τις νέες δυνατότητες συλλογής και ανάλυσης απεριόριστων ποσοτήτων με στοιχεία, οι ικανότητές μας για πρόβλεψη δείχνουν πιο περιορισμένες από ποτέ. Φαίνεται ότι η ανθρώπινη φύση επιμένει πάνω απ' όλα σ' ένα στοιχείο: το μυστήριο. Στο αναλυτικό ήταν ο Ρότζερ Κόεν των New York Times: «Είναι εντυπωσιακό ότι παρ' όλες αυτές τις νέες δυνατότητες συλλογής και ανάλυσης απεριόριστων ποσοτήτων με στοιχεία, οι ικανότητές μας για πρόβλεψη δείχνουν πιο περιορισμένες από ποτέ. Φαίνεται ότι η ανθρώπινη φύση επιμένει πάνω απ' όλα σε μια ποιότητα: το μυστήριό της. Είναι όμως ανακουφιστικό ότι δεν μπορούμε να ξέρουμε τι θα γίνει. Για να παραφράσω τον Κίρκεργκορ, ο χρόνος πάει μπροστά αλλά η κατανόηση προς τα πίσω. Και όπως παρατήρησε ο σκηνοθέτης Ζαν-Λικ Γκοντάρ, μια ταινία πρέπει να έχει αρχή, μέση και τέλος, αλλά όχι αναγκαστικά με αυτή τη σειρά».

Πάσχος Μανδραβέλης, «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 29 Δεκεμβρίου 2013

Λεξιλόγιο:

1. στιλβωμένο = γυαλισμένο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- A.** Να γράψετε την περίληψη του κειμένου με 100-120 λέξεις περίπου.
Μονάδες 25
- B1.** «Η διάχυση αυτών των εργαλείων αλλάζει -πολλές φορές χωρίς να το αντιλαμβανόμαστε- τον τρόπο που δουλεύουμε, επικοινωνούμε, μαθαίνουμε, φλερτάρουμε κ.λπ.»: Να αναπτύξετε το νόημα της πρότασης σε 70-80 λέξεις.
Μονάδες 10
- B2.** «Η ιστορία της επιστήμης ... χρειάστηκαν 3 χρόνια»: Με ποιον τρόπο-μέθοδο αναπτύσσεται η παραπάνω παράγραφος; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
Μονάδες 5
- B3.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς, εκτός των άλλων, και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε μια περίπτωση επίκλησης στην αυθεντία και να δηλώσετε τι πετυχαίνει με τον τρόπο αυτό ο συντάκτης.
Μονάδες 5
- B4.** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **εγχείρημα, καταλάβουμε, δουλεύουμε, διείσδυση, πολύτιμη.**
Μονάδες 5
- B5.** Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στο κείμενό του α' πληθυντικό πρόσωπο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του αυτή.
Μονάδες 5
- B6.** Αφού λάβετε υπόψη τη σημασία που έχουν οι παρακάτω φράσεις, να σημειώσετε στο τετράδιό σας σε ποιες από αυτές η γλώσσα λειτουργεί αναφορικά και σε ποιες ποιητικά.
α. Εκείνη την εποχή έφτιαχνε καθρέφτες.
β. Η επιχείρηση έπεσε έξω.
γ. Η τυπογραφία ήταν το καύσιμο της Αναγέννησης.
δ. δημοσιοποίησαν τις αναφορές στρατιωτικών και διπλωματών.
ε. ο χρόνος πάει μπροστά αλλά η κατανόηση προς τα πίσω.
Μονάδες 5
- Γ.** Αναμφίβολα η τεχνολογία επέφερε ριζικές αλλαγές στη ζωή μας. Σ' ένα άρθρο 500-600 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας να καταγράψετε τις αρνητικές αλλαγές και να προτείνετε τρόπους ώστε αυτές να περιοριστούν.
Μονάδες 40

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!